

SÁPMI

Søgur
Stories
Historier

Norðurlandahúsið
í Føroyum

SÁPMI

Søgur
Stories
Historier

Norðurlandahúsið
í Føroyum

SÁPMI

Søgur

© Norðurlandahúsið 2022 – www.nlh.fo

Umsett hevur: Marita Thomsen

Cover art: Mauri Lähdemäki for Outi Pieski, Birit Haarla
and Katja Haarla's video installation GUHTE GULLÁ
(HERE TO HEAR), 2021, 8:30 min

Design og layout: Føroyaprent

Printing: Føroyaprent

ISBN: 978-99918-3-728-4

NORDURLENDSTU UMHVØRVISMERKI
Svanamerktur prentlatur 541705

Innihilad

SÁPMI Søgur (FO).....	6
SÁPMI Stories (EN).....	10
SÁPMI Historier (DK)	14
Hanne Grete Einarsen (NO)	17
Katarina Pirak Sikku (SE).....	23
Máret Ánne Sara (NO)	29
Lisa Vipola (SE)	37
Anders Sunna (SE) och Michiel Brouwer (SE/NL) ...	41
Liselotte Wajstedt (SE)	47
Sissel Mutale Bergh (NO).....	55
Lena Stenberg (SE).....	59
Tomas Colbengtson (SE)	65
Outi Pieski, Birit Haarla och Katja Haarla (FI)	69

SÁPMI Søgur

Inger Smærup Sørensen

Sissel Mutale Bergh, Outi Pieski, Birit Haarla, Katja Haarla, Lena Stenberg, Måret Ánne Sara, Anders Sunna, Michiel Brouwer, Katarina Pirak Sikku, Liselotte Wajstedt, Lisa Vipola, Hanne Grete Einarsen og Tomas Colbengtson. Hesi trettan listafólkini eru útveld at skapa tíggju framsýningar, ið sýndar verða í Norðurlandahúsinum komandi tjúgu vetrarvikurnar. Tey eru vald vegna sterkan listaligan framburð, viðgerð av rúmi, og hvussu tað skilvísá og tað lívrunna, tað harða og tað bleyta mætast í verkum teirra. Og tað snýr seg eisini um neyyu viðmerkingarnar, dynamikkin, markspreingingarnar, kraftina, hugskotini, mótsætingarnar, bygningarnar, elalítlu umskarungarnar í tíð og stað, tilspingarnar, vakurleikan, tað sum skapar órógv, innlitið í veruleika okkara, í náttúruna, tann sansaliga ansin, skørpu kompositiúnarnar, tilfarið, skemtið, fínleikan, tað óvæntaða, litnýtsluna og hugleiðingarnar. Við hesum og óteljandi øðrum listaligum eginleikum í huga vórðu tey vald. Ja, og so fall valið á tey, tí tey eru av samiskum uppruna.

Einki er óskyldugt, heldur ikki listaligir eginleikar, og tá list skal veljast eru bæði politikkur og pengar upp í leikinum eins og alskyns ótilvitaðar ímyndir og fordómar. Eitt tað greiðasta dömið er hugmyndin av listafólknum – flogvitnum – sum flest öll hugsa sær er ein hvítur hinskyndur maður. Allarhelst

eisini europeiskur og viðkyndur. Og listamannin, flogvitið, seta vit í samband við myndugleika, góðsku, styrki, tað hann ger er viðkomandi og av týdningi. At öllum øðrum teingja vit hinsleika og utanfyriskapi, tað tey gera er forvitnisligt og hoyrir heima á rók fyrir seg, í eini níssju - hugtökini frumkent, ómentað og týdningarleyst spökja í haganum.

Listasøgan steingir úti. Hon hyggur og talar niður, ikki bara tí hon melur um europeiska nalvan og er manslig. Hon er eisini fangað í einum torgreiddum, tøttum og ógreinandi lokkaneti av politiskum, tjóðskaparligum, búskaparligum, samfélagsligum, hugsjónaligum og átrúnaðarligum samanhangum, ið allir byggja á, hvussu meirilutasamfelagið uppfatar seg sjálv og onnur.

Listasøgan er stigskipað, partísk og grundað á einmentunarliga heimsfatan. Fjölmentan hevur nærum ongan leiklut í tjóðromantisku söguni, ið deilir listina í stig og dregur hvöss mörk millum miðjuna og útjaðaran og ger sær dælt, við stórum hugflogi, av ræðis- og útihýsandi framferðarháttum, sum til dömis eksotismu ella dyrkan av tí fremmanda.

Listasøgan er valdrík. Valdrík ti vald og kunnleiki eru samantengd, og listasøgan flokkar og býtir upp listina og skapar og skipar kunnleika, ið ræður yvir hugsunarátti okkara. Valdrík tí hon sjálv hevur allyst mentanaryvirvaldið. Valdrík tí hon ger seg nattúrliga, tí hon er bygd á tankaverk, á konstruktiónir, sum tykjast okkum natúrligar og tí gerast nærum óloysandi høft.

Tí tó har finnast ymsar postkolonialar tulkingar, ástöði um umbóðan, queer og kynsfröði, er listaásjón okkara ongantid óheft, eyguni ikki fræls. Útsagnir sum 'sterkur listaligur framburður', 'skapar kompositiúnir' og enntá 'vakurleiki' eru tiknar úr eini listasøgu, ið útihýsir teir bólkar, vit gera til minnilutar, ið flokka listafólk eftir tjóðskápi, kyni og tjóðbólkaeyðkenni og evnar ikki at speglia ymisleikan í samfelagnum. Ein listasøga, ið á allan hátt útjaðrar- marginaliserar - list, skapta av samiskum listafólkum, flokkar hana í andsøgn við viðurkendu listina hjá meirilutasamfelagnum,

sum upprunafólkalist ella enntá tjóðminni og harvið flókir hana inn í óteljandi sjónligar og ósjónligar týdningar við sínum máli. Málið steingir listina, tekur sær rættin at allýsa hana. Men okkum tørvar eisini mál at tosa um listina og læsa hana upp fyrí okkum sjálvum.

Hvört á sín hátt geva hesi trettan listafólkini okkum høví at menna okkara listaáskoðan og málið, vit nýta um listin. Høví at gáa hvussu gjøgnumseyrað listfatan okkara er av hugmyndafrøði, hugtökum úr listasøguni og tjóðskapar-hugmyndum, og möguleika at gera upp við hesi. Høví at gera upp við okkara egnu vitan, hvussu vit skoða og síggja listaverkið. Høví at síggja og síggja aftur, nýta orð, strika orð, finna nýggj orð.

Vit kunnu taka eitt orð sum vakurleika aftur og loysa tað úr listasøguni, sum tók sær einkarætt til tað og læsti tað inni í eina útihýsandi skipan, ið skilmarkar alt í tíðarrøð, í stílsøgu og í mun til altjóða rák, listaslög, greinar, myndevni, tíðarskeið og ismúr. Vit kunnu taka orð sum týning, órættvísí, rasismu, ránnýtslu av náttúruni, valdsgerðir, misnýtslu og samruni upp í málið vit nýta um list. Vit kunnu kjakast um hugtök sum tjóð og fólk og kanna sambandið millum list og mentan, millum verk og áskoðara.

Mong eru kúgingaramboðini og nýhjálenda valdsbrigdið hava sín háttalög. Eitt teirra er at romantisera. Vit romantisera fyrí at ogna okkum okkurt, minka tað til ein lut, skapa frástöðu, útjarðað. Men vit romantisera eisini av trega. Syrgin um náttúruna, vit hava mist, og ikki minst mista sambandið við hana, bergtakast vit av teimum, ið tykjast varðeita rættiligt samband við náttúruna og virða hana. Kenna hana, skilja hana. Kanska. Har er í öllum fórum ein pína í mótinum við listina. Ein pína eins torgreidd og sár, sum so mangt annað, men sum kann hjálpa okkum at síggja við øðrum eygum og finna nýtt mál. Kanska fær listin nýggjan týdning, um vit megna at verða til staðar í tí pínum. Bara eitt sindur.

Túsund takk Sissel Mutale Bergh (NO), Outi Pieski (FI), Birit Haarla (FI), Katja Haarla (FI), Lena Stenberg (SE), Måret Ánne Sara (NO), Anders Sunna (SE), Michiel Brouwer (SE/NL), Katarina Pirak Sikku (SE), Liselotte Wajstedt (SE), Lisa Vipola (SE), Hanne Grete Einarsen (NO) og Tomas Colbengtson (SE).

SÁPMI Stories

Inger Smærup Sørensen

Sissel Mutale Bergh, Outi Pieski, Birit Haarla, Katja Haarla, Lena Stenberg, Måret Ánne Sara, Anders Sunna, Michiel Brouwer, Katarina Pirak Sikku, Liselotte Wajstadt, Lisa Vipola, Hanne Grete Einarsen and Tomas Colbengtson. Thirteen artists have been chosen to create a string of ten exhibitions over twenty weeks at the Nordic House this winter. They were selected for their bold form language, how they approach spatiality, the encounters they generate between rigid and organic, between hard and soft, their pithy commentaries, dynamics, transgressions, force, ideas, contrasts, structures, minute shifts in time and place, references, beauty, disquiet, insights into our reality and nature, sensuousness, sharp compositions, materiality, humour, refinement, surprises, colour use and reflections. They were chosen based on all these and countless other artistic qualities. Oh and then they were chosen for their Saami heritage.

Nothing is innocent not even artistic quality. Choices in art are inexorably bound up with politics and money, imaginaries and subconscious prejudices. The most glaring being the notion that the artist – the genius – is a white, heterosexual man, probably also European and cis-gendered. With him, the artist, the genius, we association authority,

quality, strength, meaning and relevance. Everyone else is associated with otherness, marginality, niche status, curiosa, primitiveness and irrelevance.

The history of art is excluding and patronising, not merely because it is fundamentally Eurocentric and masculine. It is also entangled in a complicated, dense and opaque web of other political, nationalist, economic, social, ideological and religious contexts, which are all constructed from hegemonic society's conception of itself and of others.

The history of art is hierarchical and one-sided, it is rooted in a monocultural worldview and multiculturalism plays almost no part in national romantic history, which organises art hierarchically, draws up hard borders between the mainstream and the margins and imaginatively exploits, techniques of domination and marginalisation such as exoticism and the cultivation of otherness.

Art history is powerful. Powerful because might and knowledge are linked, and art history classifies and categorises art thereby generating and organising knowledge, which dominates our way of thinking. Powerful because it has defined cultural dominance. Powerful because it naturalises itself, because it is based on constructs perceived as natural and therefore very hard to extricate ourselves from.

Though today we have myriad postcolonial readings, theories of representation, as well as queer and gender studies our perception of art is not independent, our eyes are not free. Expressions such as 'bold form language', 'sharp compositions' and even 'beauty' are drawn from a history of art that excludes minoritised groups. A history that categories artists by nationality, gender and ethnicity and is incapable of reflecting the heterogeneity of society. An art history that in every conceivable way marginalises art created by Saami artists, categorising it in opposition to the art of the majority, canonised art, as indigenous art or perhaps even folklore thereby entangling it in countless visible and invisible meanings with its language. The language closes

art, claims the right to define it. Yet we also need language to discuss art, to unlock it for ourselves.

Each in their way these thirteen artists afford us an opportunity to develop our perception of art and the language we use to process it. A chance to become aware of how ideologies, constructs in art history and imaginaries of nationality permeate our perceptions of art, and, ultimately, an opening to challenge these. These exhibitions are an opportunity to rebel against our own knowledge, our own ways of seeing and taking in art by seeing and reseeing, using words, erasing words, finding new words.

We can reclaim words like beauty and emancipate them from the history of art, which has patented and ensnared them in an exclusionary system that defines everything chronologically, by style and in relation to international currents, art forms, genres, motifs, periods and isms. We can integrate words like extermination, injustice, racism, mistreatment of nature, abuse, exploitation and assimilation into the language we use to talk about art. We can discuss concepts like nations and peoples and explore the relationship between art and culture, between artwork and observer.

There are countless tools of subjugation and neo-colonial power variants have many means at their disposal. One of these is romanticisation. We romanticise in order to possess, to objectify, to create distance, to marginalise. But we also romanticise out of sorrow. Mourning for the environment we have lost and especially our lost bond with nature. Grief-stricken fascination with those who seemingly preserve a genuine relationship with nature and treat it with dignity. Know it, understand it. Perhaps. There is certainly a pain somewhere in the encounter with this art. A pain just as complex and inflamed as so much else, but which can also help us see with other eyes and find a new language. Perhaps art will gain new meaning if we manage to be present in that pain. Just a little.

A heartfelt thank you to Sissel Mutale Bergh (NO), Outi Pieski (FI), Birit Haarla (FI), Katja Haarla (FI), Lena Stenberg (SE), Måret Ánne Sara (NO), Anders Sunna (SE), Michiel Brouwer (SE/NL), Katarina Pirak Sikku (SE), Liselotte Wajstedt (SE), Lisa Vipola (SE), Hanne Grete Einarsen (NO) and Tomas Colbengtson (SE).

SÁPMI Historier

Inger Smærup Sørensen

Sissel Mutale Bergh, Outi Pieski, Birit Haarla, Katja Haarla, Lena Stenberg, Máret Ánne Sara, Anders Sunna, Michiel Brouwer, Katarina Pirak Sikku, Liselotte Wajstedt, Lisa Vipola, Hanne Grete Einarsen og Tomas Colbengtson. Tretten kunstnere er valgt til at skabe ti udstillinger fordelt over tyve uger i Nordens Hus denne vinter. De er valgt på grund af deres stærke formsprog, bearbejdelsen af rum, møderne mellem det stringent og det organiske, mellem det hårde og det bløde, de præcise kommentarer, dynamikken, overskridelserne, kraften, ideerne, kontrasterne, strukturerne, de bittesmå forskydninger i tid og sted, referencerne, skønheden, det uroskabende, indsigten i vores virkelighed, i naturen, sanseligheden, de skarpe kompositioner, materialiteten, humoren, forfinelsen, overraskelserne, farvebrugen og refleksionerne. De er valgt på grund af disse og uendelig mange andre kunstneriske kvaliteter. Og så er de valgt, fordi de har samisk baggrund.

Intet er uskyldigt, ikke engang kunstneriske kvaliteter, og udvælgelse af kunst er indvævet i både politik og penge, og i forestillinger og fordomme, som vi ofte ikke engang selv er klare over. Blandt de mest åbenlyse er ideen om, at kunstneren – geniet – er en hvid, heteroseksuel mand. Europæisk og ciskønnet, sikkert også. Med ham, kunstneren, geniet, forbindes autoritet, kvalitet, styrke, betydning og væsentlighed. Med alle andre

forbindes andethed, udenforskab, nichestatus, kuriositet, primitivitet og uvæsentlighed.

Kunsthistorien er ekskluderende og patroniserende. Ikke bare fordi den grundlæggende er eurocentrisk og maskulin, men fordi den er viklet ind i et kompliceret, tæt og uigennemsueligt net af en lang række politiske, nationalistiske, økonomiske, sociale, ideologiske og religiøse kontekster, der alle er konstruerede ud fra majoritetssamfundets forestillinger om sig selv og andre.

Kunsthistorien er hierarkisk og ensidig. Den er baseret på et monokulturelt verdensbillede, og det flerkulturelle spiller næsten ingen rolle i den nationalromantiske historie, som organiserer kunsten hierarkisk, opstiller hårde grænser mellem centrum og periferi og benytter sig fantasifuldt af hersker- og marginaliseringsteknikker som for eksempel eksotisme eller dyrkelse af det fremmede.

Kunsthistorien er magtfuld. Magtfuld fordi magt og viden er forbundne, og fordi kunsthistorien klassificerer og inddeler kunst og skaber og organiserer viden, som dominerer vores måde at tænke på. Magtfuld fordi den har defineret kulturel dominans. Magtfuld fordi den naturaliserer sig selv, fordi den er baseret på konstruktioner, som betragtes som naturlige og derfor er svære at frigøre sig fra.

For på trods af diverse postkoloniale læsninger, repræsentationsteorier, queer- og kønnsstudier er vores syn på kunst ikke uafhængigt, vores øjne ikke frie. Udtryk som "stærkt formsprog", "skarpe kompositioner" og selv "skønhed" er hentet fra en kunsthistorie, der udelukker minoriserede grupper, der inddeler kunstnere efter nationalitet, køn og etnicitet og ikke evner at reflektere samfundets heterogenitet. En kunsthistorie der på alle måder marginaliserer kunst skabt af samiske kunstnere, kategoriserer den som noget, der er i opposition til majoritetssamfundets kunst, den kanoniserede kunst, som urfolkskunst eller måske endog folklore, og som dermed vikler den ind i utallige både synlige og usynlige betydninger med sit sprog. Sproget lukker kunsten, tager definitionsretten over den. Men vi har også brug for sproget til at tale om kunsten, for at åbne den for os selv.

På hver sin måde giver tretten kunstnere os gennem ti udstillinger mulighed for at udvikle vores syn på kunst og vores sprog om kunsten. Mulighed for at blive opmærksomme på, hvor infiltrerede vores opfattelser af kunst er af ideologier, kunsthistoriske konstruktioner og nationalitetsforestillinger og mulighed for at udfordre disse. Mulighed for at gøre op med vores egen viden, vores egne måder at se på, at betragte kunstværket. Mulighed for at se og se igen, bruge ord, slette ord, finde nye ord.

Vi kan gøre krav på ord som "skønhed" og frigøre det fra den kunsthistorie, der har taget patent på det og har lukket det inde i et ekskluderende system, der definerer alt kronologisk, stilhistorisk og i forhold til internationale strømninger, kunstarter, genrer, motiver, perioder og ismer. Vi kan gøre ord som udslettelse, uretfærdighed, racisme, misbrug af naturen, overgreb, udnyttelse og assimilering til en del af det sprog, vi bruger om kunst. Vi kan diskutere begreber som "nation" og "folk" og udforske forholdet mellem kunst og kultur, mellem værk og beskuer.

Der findes mange redskaber til undertrykkelse, og nykoloniale magtformer har mange midler. Et af dem er romantisering. Vi romantiserer for at eje, for at objektivisere, for at skabe afstand, for at marginalisere. Men vi romantiserer også af sorg. Sorg over den natur, vi har tabt og ikke mindst den relation til naturen, vi har mistet. Sorgfuld fascination af dem, der tilsyneladende bevarer et ægte forhold til naturen og behandler den værdigt. Kender den, forstår den. Måske. Der er i hvert fald en smerte et sted i mødet med kunsten. En smerte, som er lige så kompleks og betændt som alt muligt andet, men som også kan få os til at se med andre øjne og finde et nyt sprog. Måske vil kunsten få ny betydning, hvis vi klarer at være til stede i den smerte. Bare lidt.

Tusind tak Sissel Mutale Bergh (NO), Outi Pieski (FI), Birit Haarla (FI), Katja Haarla (FI), Lena Stenberg (SE), Máret Ánne Sara (NO), Anders Sunna (SE), Michiel Brouwer (SE/NL), Katarina Pirak Sikku (SE), Liselotte Wajstedt (SE), Lisa Vipola (SE), Hanne Grete Einarsen (NO) og Tomas Colbengtson (SE).

TREKK PUSTEN OPP I DET BLÅ

**Hanne Grete Einarsen
(Snefjordprinsessa)**

3. – 16. OKTOBER 2022

Hanne Grete Einarsen (Snefjordprinsessa)

05/04/1966

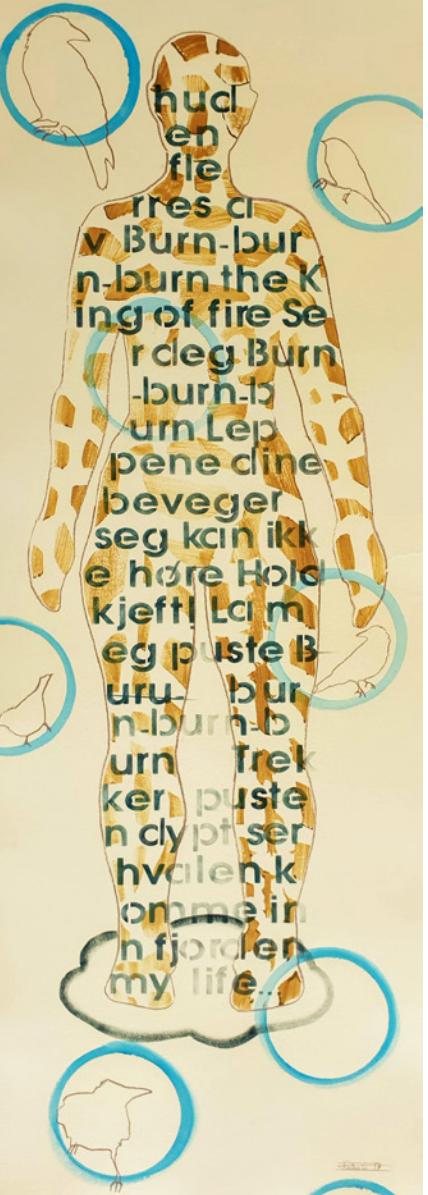
Hanne Grete Einarsen
(Snefjordprinsessa)
Selvportrett 1
2017

40 cm x 110 cm
trykk, akryl, tegning, sjablong

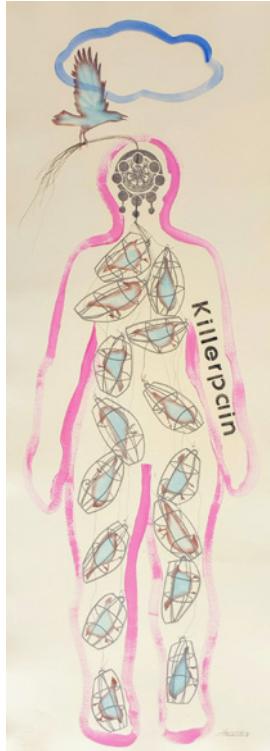

Hanne Grete Einarsen
(Snefjordprinsessa)
Selvportrett 2
2017

40 cm x 110 cm
trykk, akryl, tegning, sjablong

◀ Hanne Grete Einarsen (Snefjordprinsessa)
Selvportrett 3
2017
40 cm x 110 cm
trykk, akryl, tegning, sjablong

◀ Hanne Grete Einarsen (Snefjordprinsessa)
Selvportrett 4
2017

40 cm x 110 cm
trykk, akryl, tegning,
sjablong

NO **Selvportrett** er en visuell fremstilling av en kropp i transformasjon.

En repeterende beskrivelse av jegèt.
Kroppens silhuett er et gjenkjennende element.
En meditativ bearbeidelse av endring.
En kunstners epikrise.

EN The **Self Portraits** are a visual production of a changing body.

A continuous depiction of the self.
The body silhouette is a distinctive element.
A meditative processing of change.
An artist's epicrisis.

SE "Hanne Grete Einarsens konst är immersiv och rapsodisk, detaljerad och panoramisk, intim och kosmisk, noggrann och impressionistisk, frän och tillmötesgående, överlig och saklig. Den talar först och främst livets jäsande sötna, livskraft och tröst alltmedan den undersöker den oböhörliga närvaren av brott, skada och förlust.

[...] Einarsens senaste fleråriga och extremt mångskiftande projekt, **DRA ANDAN UPP I DET BLÅ**, är framförallt en utsaga om hur en kroppens kris, självens frakter och sprickor - fysiska, kroppsliga eller psykiska - går hand i

hand med en representationens kris. Kroppen slits sönder, stigmatiseras och stympas, precis som språket, precis som varje talakt. Hur kan jag tala när jag inte längre känner igen eller önskar leva i min kropp? Ord liksom bild imploderar när normer, konventioner, vanor och jaget utmanas, splittras, exploderas eller ifrågasätts."

Jan-Erik Lundström

Dra Andan upp i det Blå: Hanne Grete Einarsens Konst

EN "The art of Hanne Grete Einarsen is immersive and disjointed, detailed and panoramic, intimate and cosmic, meticulous and impressionistic, caustic and benevolent, surreal and literal, and, most of all, it speaks the effervescent sweetness of life, vitality, comfort while probing the unrelenting presence of rupture, injury, and loss.

[...] the recent multiyear - and extremely multifaceted project of Einarsen, titled **THRUST YOUR BREATH INTO THE BLUE**, is first and foremost an articulation of how a crisis of the body, of the fractures and fissures of the self, physical, corporeal, and mental, are parallel to a crisis of representation. As the body is torn, stigmatized, and maimed, so is language, so is every speech-act. How can I speak when I no longer recognize or wish to live inside my body? Both word and image implode as norm, convention, habit and self are challenged, fractured, exploded or questioned."

Jan-Erik Lundström

Thrust Your Breath into the Blue: The Art of Hanne Grete Einarsen

ATT GE MIG MITT PERSPEKTIV

Katarina Pirak Sikku

31. OKTOBER – 13. NOVEMBER 2022

Katarina Pirak Sikku

12/04/1965

SE Katarina Pirak Sikku har undersökt Statens institut för rasbiologis verksamhet. Institutet grundades för hundra år sedan. Hur var det för de som undersöktes?

Hon har med sin egen kropp gjort egna undersökningar på sig själv. Hon kommer aldrig att kunna återskapa de verkliga undersökningarna men det har gett henne en förståelse av hur det kunde vara. Under årens lopp har även konstnären fått mer kunskap om institutets verksamhet och insett att även hon har haft fördomar kring en undersökning. Därför har hon fått revidera sina verk genom åren.

EN Katarina Pirak Sikku has investigated the operations at the Swedish State Institute for Racial Biology. The Institute was founded a century ago. How did it feel like for the individuals who were subjected to the experiments?

Katarina Pirak Sikku has carried out experiments on her own body. She will never be able to recreate the actual experiments, but her project allowed her to understand how it could have felt like. Over the years the artist herself has learned more about the State Institute's activities and realised that even she herself had had prejudices about some of the experiments. That is the reason why she has kept revising her works year after year.

Katarina
Pirak Sikku
Dollet I
2006

80 cm x 57 cm
photograph

Katarina Pirak Sikku
Dollet II
2006

36 cm x 36 cm
photograph

Katarina Pirak Sikk
Mätbild
2004

10 cm x 24 cm
photographs

GIELASTUVVON*

Máret Ánne Sara

*SNARED

14. – 27. NOVEMBER 2022

Máret Ánne Sara

23/12/1983

“I hang the lassos in honor of our herders who are not only maintaining their reindeer, but also a living Sámi culture. Secondly as a reminder of the fragility of culture, people and life.”

Máret Ánne Sara
Gielastuvvon (stillbilde)
2018

1 min
film

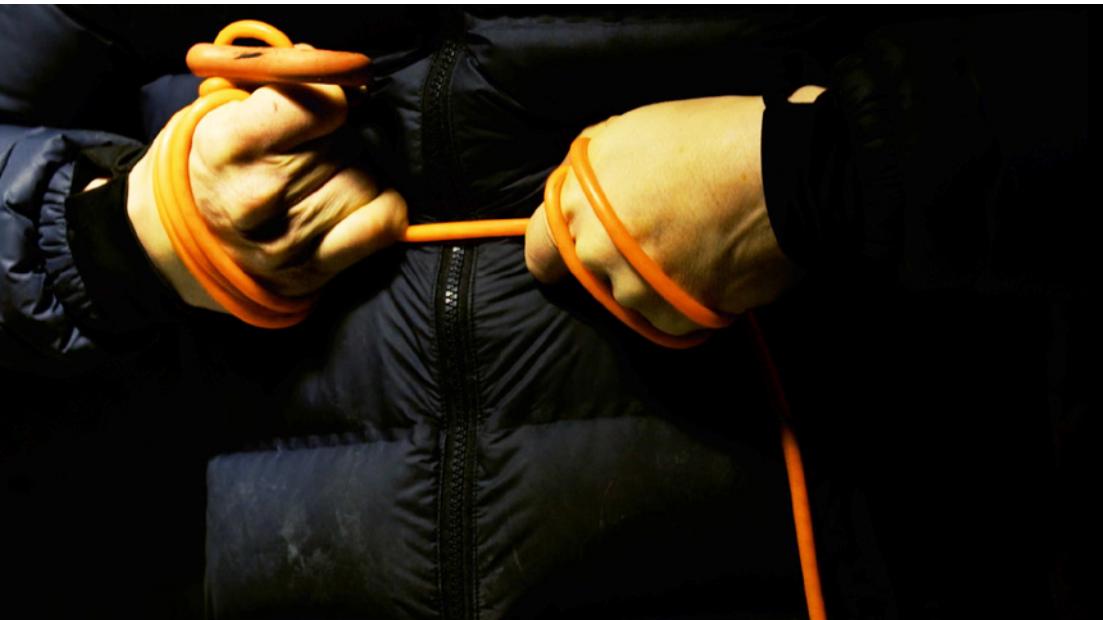
film credits: Ken Are Bongo
continuation of Máret Ánne Saras long-
term art project PILE O'SÁPMI

◀ Máret Ánne Sara
Gielastuvvon (stillbilde)
2018

1 min
film
film credits: Ken Are Bongo
continuation of Máret Ánne Saras long-term art project PILE
O'SÁPMI

Máret Ánne Sara
Gielastuvvon (stillbilde)
2018

1 min
film
film credits: Ken Are Bongo
continuation of Máret Ánne Saras
long-term art project PILE O'SÁPMI

Máret Ánne Sara
Gielastuvvon
2018

variable dimensions
installation (lassos)
picture credits: Libor Galia

SE En installation med personliga lasson från samiska renskötare i det nordsamiska området, 2018. På nordsamiska betyder giella "snara" eller "språk för att uttrycka sig i". Gielis anspelar på någon som inte talar eller uppför sig uppriktigt.

Suohpan, den samiska motsvarigheten till lassot, är en central och mycket personlig ögodel för en samisk renskötare, ett av de mest nädvändiga och pålitliga verktyg hen använder sig av. Suohpan är alltid närvarande. Använts det inte bärts det över skötarens hjärta. Suohpan är ett verktyg skapat för att fånga, rädda, leka, öva sig och även döda.

Jag samlar ihop personliga lasson från samiska renskötare då de föreställer varje ägares individuella historier från hela Nordsápmi. De uppenbart utslitna lassona visar också tecken på de fysiska mödor som krävs av grundläggande överlevnad. En överlevnad som beror på det otämjda och det naturliga.

Att välja ett traditionellt liv utgör, menar jag, ett djupt personligt, kulturellt och i viss utsträckning spirituellt engage-

◀ Måret Ánne Sara

Gielastuvvon

2018

variable dimensions

installation (lassos)

picture credits: Libor Galia

mang i dagens kapitalistiska och industriellt expanderande samhällen. Jag anser att det här primitiva verktyget ger en stark bild av det svåra liv folk som bor i och med det vilda och det naturliga för. I lassot ekar en ständig och accelererande strid mot de växande kapitalistiska företagen omkring oss som aldrig för en sekund tänker sluta skapa utveckling och tillväxt – vilket är okompatibelt med både hållbart tänkande och traditionella levnadssätt.

Detta verk är en fortsättning på mitt långsiktiga konstprojekt, **PILE O'SÁPMI**, som inleddes för att skapa debatt om nya kolonialistiska metoder i progressiva västerländska demokratier som Norge. Jag staplade upp två hundra renhuvuden utanför den norska domstol där rättegången mellan min bror och Norges regering skulle precis påbörja. Vi ville höja en kritisk röst mot behandlingen av de samiska affärer i Norge där rikspolitik och lagar skapar förödande förhållanden för de samiska levnadssätten – för vår kultur, våra marker, våra rättigheter och våra liv likaså.

Till skillnad från tidigare verk som fokuserade på de politiska struktureerna berör jag i **GIELASTUVVON (SNARED)** en mer personlig sida av berättelsen. Då jag bevitnar de personliga kostnader som behövs för att försvara vår tillvaro och då jag blir förskräckt av tanken av att förlora den levande värld vi känner och av att konfronteras med en okänd framtid känner jag behovet av att angripa mänsklighetens strukturella försummelse vad gäller rikspolitik och lagar som våra liv som ursprungsbefolkning och männskor styrs av.

EN An installation of personal lassos from Sámi reindeer herders in the North Sámi region, 2018. In north Sámi, the word giella means a snare-trap or a language to express

oneself in. The word gielis refers to someone who does not speak or act truthfully.

Suohpan, the Sámi equivalent of the lasso, is a crucial and very personal item for Sámi reindeer herders, one of their most needed and reliable tools. The suohpan is always present. When not in use, it is worn across the herder's heart. Suohpan is a tool for capturing, rescuing, playing, practising skills, and even for killing.

I collect personal lassos from Sámi reindeer herders because they represent the individual stories of each owner from across the north Sámi region. The obviously worn out lassos also show the physical hardships of basic survival that relies on the untamed and the natural.

In my opinion, the choice of a traditional life in today's capitalist and industrially expanding societies is a deep personal, cultural, and to some extent also spiritual commitment. For me, this primitive tool is a strong image of the hardships of people living in and with the wild and natural, echoing a constant and accelerating battle against the growing capitalist societies surrounding us with intentions of never ending "development" and growth which are incompatible with sustainable thinking or traditional livelihoods.

This is a continuation of my long-term art project, **PILE O'SÄPPI**, which was initiated in order to generate debate about new colonial practices in fair western democracies such as Norway. I piled two hundred reindeer heads in front of the Norwegian court on the first day of my brother's trial against the Norwegian government, aiming to raise a critical voice against the handling of indigenous affairs in Norway, where state politics and laws create devastating conditions for Sámi livelihoods – our culture, lands, our rights, and life.

Whereas in earlier works, my main subjects have been political structures, in **GIELASTUVVON (SNARED)**, I am addressing a more personal side of the story. As I witness the personal costs of defending our existence, as I feel the distress of losing life as we know it and facing an unknown future, I feel a need to address the structural neglect of humanity in state politics and laws regarding our lives as indigenous communities and as people.

HOLLOW BONES

Lisa Vipola

28. NOVEMBER – 11. DESEMBER 2022

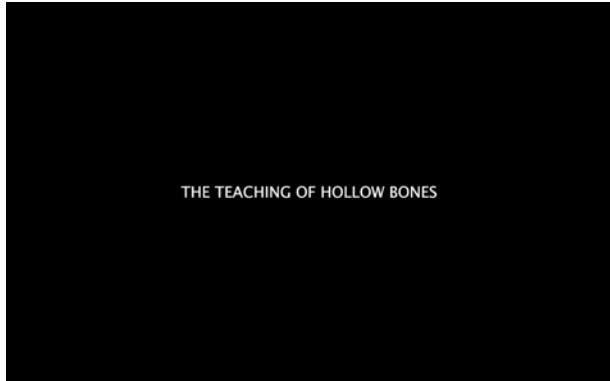
Lisa Vipola

03/02/1982

Lisa Vipola
Jag är en noaidi (detailbilder)
2022

120 cm x 80 cm
benlim (animal glue)

THE TEACHING OF HOLLOW BONES

Lisa Vipola
Hollow bone
2022

10 min (loop)
film

SE **HOLLOW BONES** är en utställning om att bli en shaman.

Det skulpturala verket **Jag är en noaidi** utgörs av ett medicinskt människoskelett avgjutet i benlim, utvunnet från djurben. Verket **Hollow bone** är en videoessä som berättar om var vi kan hitta pneumatiska ben (hollow bones) och hur vi kan bli ett hollow bone utifrån begreppet inom shamanismen.

EN **HOLLOW BONES** is an exhibition about becoming a shaman.

The sculptural work **I am a noaidi** consists of a medical human skeleton cast in animal glue, extracted from animal bones. The work **Hollow bone** is a video essay which tells about where we can find pneumatic bones (hollow bones) and how we can become a hollow bone based on this concept within shamanism.

MAADTOE*

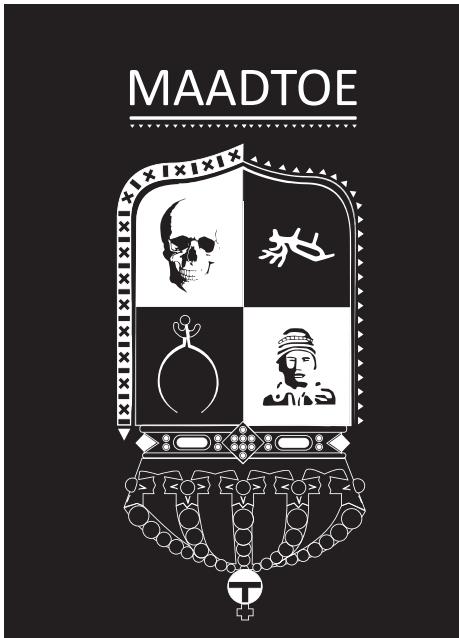
Anders Sunna
Michiel Brouwer

*URSPRUNG, HÄRKOMST

9. – 22. JANUAR 2023

Anders Sunna och Michiel Brouwer

11/04/1985 och 30/06/1985

Anders Sunna och
Michiel Brouwer
Maadtoe logo

SE **MAADTOE [maa-too-ä]: sydsamiska för "ursprung/
härförlägenhet".**

Sunna och Brouwers projekt **MAADTOE** har rest runt i Norden sedan 2012. Det visar i olika installationer och utställningar hur föraktet, kränkningarna och exploateringen av mäniskor och natur pågår i en rask takt i Sápmi.

Genom Sunnas personliga och expressiva bildspråk och Brouwers kliniskt stilla blick framträder tematiken tydligt. Två tekniska uttryck i ett gemensamt dokumentärtyrt berättande. Sunna och Brouwer behandlar rätten till naturen och den samiska identiteten, berättar om hur urgamlle vandringsleder och renbetesland förstörs när vindkraftverk och gruvnäring breder ut sig – om mäniskor som i generationer berövats rätten till sina rättigheter och identitet. Brouwer och Sunna brinner för att berätta om det som ej syns bakom den sociala och gröna fasaden av Sverige.

EN **MAADTOE [maa-too-ä]: South Sámi for "provenance/
origin".**

Sunna and Brouwer's project **MAADTOE** has been travelling in the Nordic countries since 2012. Its several different installations and exhibitions depict how people and nature are still to this day disdained, abused and exploited at a brisk pace in Sápmi.

The topics emerge through Sunna's personal and expressive visual language, and Brouwer's clinical still gaze. Two technical expressions are used in this common documentary and narrative project. Sunna and Brouwer tackle the right to nature as well as Sámi identity, they tell how ancient trails and reindeer pastures are being destroyed with the spreading of wind turbines and the expansion of the mining industry – they tell about people who have been deprived of their rights and identity for generations. Brouwer and Sunna are passionate about telling the story of what is not visible behind the social and green façade of Sweden.

Michiel Brouwer
Aitik
2017

variable
dimensions
analog
photograph

Anders Sunna
Indigenous Love
2008-2013

200 cm x 200 cm
paint, collage

◀ Michiel Brouwer
Zapolyarny
2016

variable dimensions
analog photograph

Anders Sunna
**Sjösamisk
kvinn**
2017

60 cm x 40 cm
acrylic, collage

Anders Sunna
**Äkta jävla
Sameslöjd**
2014

circ. 85 cm
assault rifle,
chain, lock

LISELOTTE WAJSTEDT

23. JANUAR – 5. FEBRUAR 2023

Liselotte Wajstedt

15/09/1973

Liselotte Wajstedt
Sire och den sista sommaren
(*Sire and the last summer*)
Fostret (stillbild)
2022 (premiär:
september 2022)

15 min
film

Liselotte Wajstedt
Sire och den sista sommaren (*Sire and the last summer*)
Sire och Biete (stillbild)
2022 (premiär:
september 2022)

15 min
film

SE **Någonstans i fjällvärlden, 1916**, följer vi Sire Marainen under hennes sista tid i kåtan.

Vi är med och får se hur stor den lilla världen kan vara. Hur rik den är på känslor, ljud, lukter och minnen. Sire påminner oss om livet, inte om döden. **Sire och den sista sommaren** kom till genom att jag 2017 plötsligt fick en svår pollenallergi så att jag inte kunde andas.

Sire, min Måttarähkku (min morfars mamma), kvävdes; hon var gravid och de kunde känna fostret sparka i magen i flera timmar efter hon dog. Vidden av den berättelsen kom när jag satt där och hade svårt att andas. Det var som att hennes berättelse bara kom, den rann genom. Det var som att hon berättade "genom" mig. Det blev ett slags poetiskt samtal mellan henne och hennes ofödda barn. Barnet fanns där som en andlig röst för att mildra hennes rädsela. Och kanske även min rädsela.

Sedan, när coronan bröt ut 2020, fick filmen plötsligt en relevant röst i tiden. Jag ville göra en fin film om döden, en slags tröst.

EN **The year was 1916, we follow Sire's everyday life, until her final moments.**

We are a part of her little world and get to see how big that little world can be. How rich it is in emotions, sounds and memories. Sire reminds us of life, not death. The idea of **Sire and the last summer** came to me in 2017 when I suddenly developed a severe pollen allergy that prevented me from breathing.

Sire, my Måttarähkku (great-grandmother) suffocated and died; she was pregnant, and relatives could still feel the foetus kicking in her womb hours after she had passed. This story started to make sense as I was sitting and became short of breath. It felt as if her story came to me; as if it flew in me. It felt as if she was telling her story "through" me. A sort of poetic conversation between her and her unborn child came forward. Her child was there, as a spiritual voice that soothed her fears. And perhaps mine too.

When the pandemic started in 2020, the film took on a relevant voice for our time. I wanted to produce a warmhearted film about death, a sort of consolation.

Liselotte Wajstedt
Tystnaden i Sápmi (The Silence in Sápmi)
2022 (premiär: januari 2022)

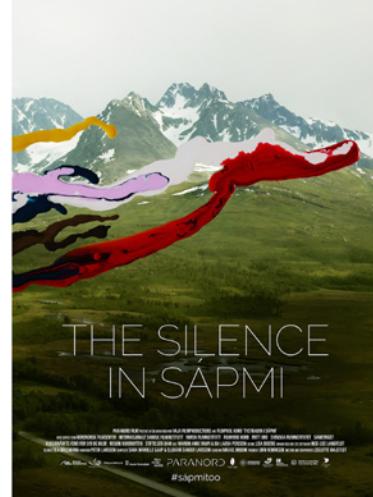
72 min
film

NO/SE Filmen handler om overgrep og psykisk uhelse i Sápmi. Sápmi är storslaget och vackert, till ytan. Men under den vackra fasaden finns hemligheter som skaver.

Tystnaden i Sápmi skal ta tak i tabuer og hendelser som har plaget mange samiske unge kvinner – i generasjoner. Seksuelle overgrep er ikke bare et samisk fenomen, det er universelt. Taushet har vært en overlevelsesstrategi i mange urfolkssamfunn. Kvinnene som står fram i denne filmen, har erfart at taushet ikke lenger gagner noen.

Forskning visar att samiska kvinnor i högre grad är utsatta för övergrepp än etniskt norska eller svenska. Filmen kan hjälpa till att öppna upp om svåra ämnen vi inte vågar prata om. #metoo får inte glömmas bort.

Liselotte Wajstedt
Tystnaden i Sápmi (The Silence in Sápmi)
2022 (premiär: januari 2022)

72 min
film

EN The film deals with abuse and mental health precarity in Sápmi. Sápmi is magnificent and beautiful, on the surface. But when we scratch it, hurtful secrets are to be found.

The Silence in Sápmi grabs a hold on taboos and events indigenous women have endured for generations. Sexual abuse is not only a Sámi phenomenon, it is universal. Silence has been used as a survival strategy in many indigenous communities, but the young women speaking up in this film have come to the conclusion that silence will no longer benefit anybody.

Research shows that Sámi women are more likely to be abused than ethnic Norwegian or Swedish women. The film can help to open up about difficult topics we are afraid to tackle. #metoo shall not disappear.

SE EADNI, ett namn som betyder "mor", är en tankeväckande, mångbottnad visuell saga. Hálđin är en skogsvarelse som locka barn in i skogen ibland. Är den bara en del av samisk mytologi, eller är den lika verlig som du och jag? Vem är hon? Varför vill hon locka in barnen i skogen?

Hon är del av sin egen skog. Hon är del av ekosystemet. Barnen hon lockar till sig blir del av naturens fauna.

Målet med filmen är att imponera genom att få oss att känna att "vi befinner oss i naturen". Med fokus på Hálđi är hela berättelsen en berättelse om skapande och hoppet om att vi kommer lyckas skydda naturen och se till att det eviga kretsloppet fortsätter rulla. Jag vill ge publiken kunskap om den samiska kulturens förhållande till naturen och mytologin.

EN EADNI, which means "mother", is a multi-layered visual saga that provokes thought. The Hálđi is a forest creature that may trick children into the woods. Is it only a part of Sámi mythology or is it as real as you and I? Who is she? Why does she want to trick the children into the forest?

She is part of her forest. She is part of the ecological system. The children who are attracted to her become part of nature's fauna.

The film wants to impress through the feeling that "we are in nature". Focusing on Hálđi, the whole story is a creation story with the hope that we will protect nature and ensure that the eternal cycle continues. I want to give the audience knowledge about Sámi culture's relationship with nature and mythology.

Liselotte Wajstedt
EADNI
Hálđi (stillbild)
2022

8 min
film 360

Liselotte
Wajstedt
The Lost one
2014

variable
dimensions
installation (film,
photograph, kolt)

SE I installationen **THE LOST ONE** formulerar Liselotte Wajstedt en ömsint berättelse om sin mormor.

Hon undersöker en personlig historia och finner kopplingar till sitt eget liv. Verket speglar också många djupt allmänmänskliga frågor och tankar om livet. I verket ingår en film, en muntlig berättelse, ett fotografi och en kolt. Berättelsen handlar om en älskad mormor och hennes omvälvande livsval.

EN In the installation **THE LOST ONE**, Liselotte Wajstedt creates a tender narrative about her grandmother.

She examines a personal history and discovers connections to her own life. The work also reflects several profoundly universal questions and ideas about life. The piece consists of a film, an oral narrative, a photograph and a kolt. The narrative tells the story of a beloved grandmother and her revolutionary life choices.

SISSEL MUTALE BERGH

6. – 19. FEBRUAR 2023

Sissel Mutale Bergh

1974

"History is the fruit of power, but power itself is never so transparent that its analysis becomes superfluous. The ultimate mark of power may be its invisibility, the ultimate challenge; the exposition of its roots."

Michel-Rolph Trouillot
Silencing the past: Power and the production of history

Bølakunta, Gurihavna, Kunnaprofilen

Sissel Mutale Bergh

2022

variable dimensions

photographs connected to Gori Kojnna (work in progress)

SE Genom att använda sydsamiska för att rita landet genom dess namngivning och läsa om de skriftliga källorna till den muntliga traditionen kan vi förbinda samt rita om förhållanden till land och hav och överträffa de offentliga berättelserna skrivna av historieskaparna.

Froanhavet är hemmet till havsgudinnan Gori Kojnna. Namnet betyder ingenting på norska, men om vi tittar på det sydsamiska språket – vilket också hör till området – betyder Gorrijh kujne/kuanna "den fruktbara kvinnan" eller "den fruktbara vaginan". En kvinnlig gudomlighet som skyddar och föder, och som också kan beröva en livet – en både god och skrämmande makt.

EN By using South Sámi language to trace the land by its naming and re-read the written sources based on oral

mythology, we can reconnect and retrace the relations to land and sea, and go beyond the official narratives of the makers of History.

The Froan sea has its sea goddess called Gori Kojnna. The name has no meaning in the Norwegian language, but if we look to the South Sámi language, which also belongs to the area, the name Gorrijh kujne/kuanna means "the spawning lady" or "the spawning vagina". A female deity which protects and reproduces, who can also take one's life – a power both good and frightening.

GRÄNSER

Lena Stenberg

20. FEBRUAR – 5. MARS 2023

Lena Stenberg

19/05/1961

SE GRÄNSER handlar om Lenas egen familjs historia. När den norska staten stängde gränsen i början av 1900-talet och svenska staten tvångsförflyttade renskötande samer splittrades hennes släkt. Äldre familjemedlemmar blev bopasta i Norge och de andra blev flyttade med tvång längre söderut från sina betesmarker i Karesuandoområdet söderut.

Lena Stenberg arbetar främst med tredimensionella verk, skulpturala objekt, installationer och fotografi. Hon arbetar utifrån gamla dokument och fotoarkiv. Men den viktigaste länken är att fotografierna är personliga för henne. Natur, kultur, identitet och frågor om tillhörighet är förekommande teman i hennes arbeten. Om bakgrund och tillhörighet till platser, natur och landskapet. Hur miljö, natur och platser präglar människans identitet och livsvillkor. Hur platsens historia hänger ihop med nutiden. Lena Stenbergs konstnärliga arbeten har ofta rört sig mellan skildringen av historiska reflektioner och politiska frågor. Hennes konst har också gett uttryck för människans behov av skydd i tillvaron. Mot klimat, väder, miljö och annan ytterligare påverkan som exploatering av land.

Hennes senaste projekt GRÄNSER handlar om hur koloniseringen av Sápmi började ta form för ca 200 år sedan. När riksationerna i Norden började stärka de nationella gränserna. När renskötande samer fräntogs sina renbetesmarker och boplatser. Hur hennes förfäder miste rötterna i markområdet i nationalstaterna Finland och Norge då det kapades för alltid.

Kontakterna med de gamla boplatserna och flyttlederna stängdes. De nya gränsdragningarna ledde sedan till att svenska staten tvångsförflyttade stora grupper av nordsamer söderut. En händelse i historien som än idag har stor påverkan.

EN BORDERS is all about Lena's family history. As the Norwegian state closed its borders at the beginning of the 20th century and the Swedish state coerced Sámi reindeer herders to relocate, her family was separated. The elderly family members got settled in Norway while the rest were constrained to relocate further South from their pastures, in the southern Karesuando area.

Lena Stenberg works mostly with three-dimensional sculptural objects, installations, and photography. She works from ancient documents and photographic archives. But, to her, the most important link is that the photographs should seem personal. Nature, culture, identity, and questions of belonging are recurring themes in her work. Everything, from background and belonging to places, nature, and landscape. Her work is all about how environment, nature and places shape people's identity and living conditions. All about how the history of places is related to the present. Lena Stenberg's artistic work has often navigated between different historical reflections and political questions. Her art expresses people's need for protection in life. Protection against climate, weather, environment, and other external influences, such as the exploitation of land.

Her most recent project, BORDERS, depicts how the colonisation of Sápmi began to take shape approximately 200 years ago. When the Nordic kingdoms began to strengthen their national borders. When Sámi reindeer herders saw both their reindeer grazing areas and homes confiscated. This project shows how her ancestors lost their roots in the land area in the Finnish and Norwegian national states, a land they would never retrieve. Contacts with the old settlements and migration routes have been broken. The new boundary delineations led afterwards the Swedish state to relocate huge groups of Northern Sámi people southwards by force. An historical event that still affects the present.

Lena Stenberg
Schack
1991

ca. 50 cm x 50 cm
chessboard

Lena Stenberg
**Anna Maria Blind Stenberg
(Lena Stenberg's mother)
and Per Persson Nutti (Anna
Maria Blind Stenberg's great-
grandfather) outside the same
house in Tromsö (Storgatan)**
2022 and 1870

35 cm x 85 cm
photographs

"Codecill till Gränse Tractaten emellan Konungarna Rikerne
Sverige och Norge,

§ 10 Aldenstunde Lapparne behöfwa Bägge Rikens Land,
skall det dem efter gammal sedwane vara tillåtit höst och
vår att flytta med deras Rhenhjordar öfwer Gränssen in uti
ett annat Rike och hädaneffter såsom tillförene lika med
Landets undersåtare, undantagande på sådana ställen, som
här nedanföre anföres, få betjena sig af Land och strand
till underhåld för deras djur och sig sjelfwa, då de wänlichen
skola emottagas, beskyddas och hjelpas till rätta, äfwen uti
Krigstider, hwilka uti Lappväsendet aldeles ingen förändring
skola göra, och aldraminst skola de främmande Lapparna
warda exponerade för plundring eller något slags twång eller
öfvervåld som krigstiderna medbringa, utan altid blifwa
såsom egne undersåtare ansedde och handterade hwilken
sida de då sig såsom främmande».

paragraph 10, Lapp Codicil of 1751 (Lappkodicullen)
addendum to the Stromstad Treaty of 1751

MIJJEN HISTOVRIJE*

Tomas Colbengtson

*OUR HISTORY

6. – 19. MARS 2023

Tomas Colbengtson

31/03/1957

Tomas Colbengtson
Mijnen histovrije (Our history)
2022

40 cm x 40 cm
sandblasted glass screen-print on paper

SOUTH SÁMI Guvvie lea 1925 naeliepolitihke våaroemistie
akta nyjsenäjja Dearnasne Västerbottenesne Sverije.

Daate guvvie hajka akta suarhta soejvene guelpie lea.
Guktie geatskanidh mijien vaahtere leevels aerpie?
Svöörjen politihke saemieh vööste lea saemien kultuvrem
jih jielemevuekiem slaameme.
Kåanste jih soptsestimmie lea akte geajnoe goerkeliemmese.

EN The image is based on a racial biologic picture from 1925 of
a Sámi woman from Tärna (county of Västerbotten, Sweden).

The sandblasted screen-printed image casts a dark shadow
on the floor.
How do we approach our dark heritage in a respectful way?
Sweden's policy towards the Sámi people has torn apart
Sámi culture and way of life.
Art and conversation become a path to understanding.

SE Bilden baseras på en rasbiologisk bild från 1925 av en
samisk kvinna från Tärna i Västerbotten (Sverige).

Den sandblästrade, screentryckta bilden kastar en mörk
skugga på golvet.
Hur berör man vårt mörka arv med respekt?
Sveriges politik gentemot Samerna slet den samiska kulturen
och livsstilen i stycken.
Konst och konversation blir en väg till förståelse.

GUHTE GULLÁ*

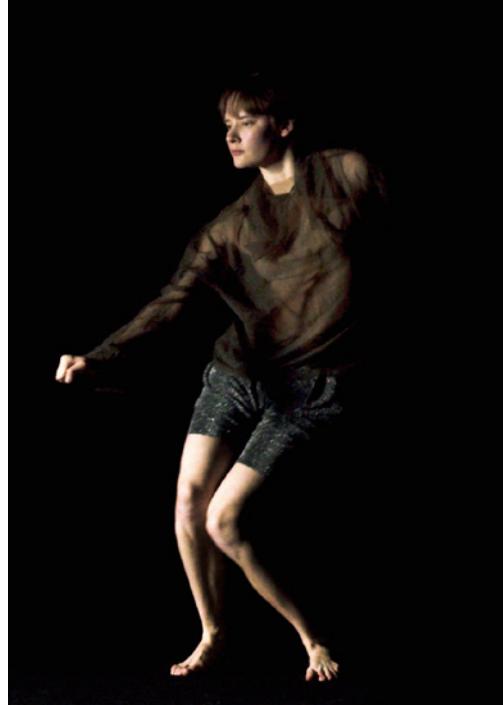
**Outi Pieski
Birit Haarla
Katja Haarla**

*HERE TO HEAR

2. JUNI – 11. AUGUST 2023

Outi Pieski, Birit Haarla och Katja Haarla

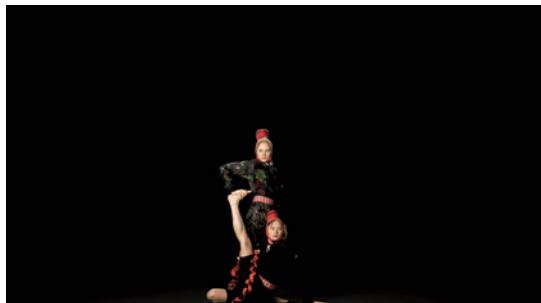
02/02/1973 och 29/01/2000

Outi Pieski, Birit Haarla och
Katja Haarla
Guhte gullå (Here to Hear)
2021

8:30 min
videoinstallašuvdna, video
installation, 2021
pictures 1-7 credits: Mauri
Lähdesmäki
picture 8 credits: Otso
Alanko

NORTH SÁMI Leat eatnanvuloš doalut! Nuorat dánsot vai sáhttet vajálduhttit málímmi duššama dagahan átestusa. Sii dáhttot veahkkin vajálduhttojuvvon sámi ipmilvuodaid Uksáhká, Juoksáhká ja Sáráhká. Mii leat massimen oktavuođa eatnamiin ja min máttuiguin, geat vuoinjħadit eatnama vuolde. Lea áigi odasmahttit oktavuođaid eatnama čiekħal is bassivuodain.

Bargguineaset **GUHTE GULLÁ**, sierra sohkuolvvaid nissnat guldalit máttaráhkuidas jienaid dánsuma, duoji ja luođi bokte, árbevirolaš sámi duoji ja juoigama bokte. Outi Pieski ja su nieiddaguoktá Birit ja Katja Haarla eadnieida oktavuohta heive vuohkkasit sin vuosttas dáiddalaš ovttasbarggu temái. Tuomo Puranena elektronalaš dearpan ja Mari Boine juoigan, bovdejít min rievdat ja váldit vuhtii máttaráhkuid jienai.

EN It's an underground cave party! Young people dance to escape the angst of world destruction, summoning the aid of the forgotten Sámi earth deities Uksáhká, Juoksáhká and Sáráhká. We are losing our connection with the earth and our ancestors who rest beneath the soil. It is time for us to reconnect with the sacredness deep within the earth.

In their work **HERE TO HEAR**, women of different generations listen to the voices of their foremothers through dance, *duodji* and *luohti*, traditional Sámi handicrafts and vocal music. The mother-daughter relationship between Outi Pieski and Birit and Katja Haarla chimes aptly with the theme of their first joint artistic collaboration. The space is filled with Tuomo Puranen's ritual-beating electronic music and Mari Boine's yoik, which invites us to change and pay attention to the foremothers' message.

SE Det är en underjordisk grottfest! Ungdomar dansar för att undgå ångest över världens undergång samtidigt som de åkallar de bortglömda samiska jordgudarna Uksáhká, Juoksáhká och Sáráhkás hjälp. Vi förlorar vårt band till

jorden och våra förfäder och förmödrar som vilar under jorden. Det är dags för oss att åter knyta ett band med den helighet som finns djupt inne i jorden.

I Outis verk **HÄR FÖR ATT HÖRA** lyssnar kvinnor från olika generationer till sina förmödrars röster genom dans, *duodji* och *luohti*, traditionella samiska hantverk och vokalmusik. Mor-dotter-förhållandet mellan Outi Pieski och Birit och Katja Haarla stämmer lämpligt överens med ämnet för deras första konstnärliga samarbete. Rummet är fyllt av Tuomo Puranens beating rituella elektroniska musik och Mari Boines joik som bjuter en att vara uppmärksam på förmödrarnas budskap.

